

5. A hitoktatásban részesülők köre

A hitoktatás feladatellátásában a gyermek-, az ifjúsági-, és a felnőtt korosztály felé egyaránt nyitottaknak kell lennünk. Szakdolgozatomban kiemelt hangsúlyt szeretnék helyezni a gyermek- és ifjúsági csoportok hitoktatására, különös tekintettel a nem egyházi fenntartású oktatási intézményekben folyó munkára, kiegészítve a plébániai hitoktatással.

Szakdolgozatom ezen alfejezetében szeretném elemezni, hogy kik járnak hittanóra, milyen indíttatású, milyen jellemző családi háttérrel rendelkező gyerekek. A saját plébániánkon tapasztaltakat fogom megjeleníteni, de mindezek a jelenségek több egyházi intézménnyel azonos jellegűek, és általánosságában megerősítést adnak szórványos publikációs anyagok, és plébánosi, hitoktatói vélemények, megnyilvánulások.

Első kérdés: Kiket érint a hitoktatás közoktatáshoz kapcsolódó rendszere?

5/a Korosztályi szempont

4 – 18 évesek, azaz óvodások, általános iskola alsó- és felsőtagozatosai, és a középiskolások. A csoportokat mindig a helyi adottságok határozzák meg. Így általános csoportfelosztás a következő: óvodások, alsó tagozatosok, elsőáldozó csoport, felsőtagozatosok és ifjúsági csoport – középiskolások.

A mi plébániánkon a következő csoportok alakultak:

1. Iskolai hitoktatás: kishittanosok (1–2. osztály), elsőáldozó csoport (3–4. osztály), haladó csoport (4–5. osztály), nagyhittanosok (6–8. osztály), - 2 iskolában párhuzamosan, egymástól függetlenül létrejött csoportok ezek, azaz 8 csoport
2. Templomi hitoktatás: kishittanosok (1–2. osztály), elsőáldozó csoport (3–4. osztály), ifjúsági csoport (14–18 évesek). A templomi hitoktatás azokat a gyerekeket karolja fel, akik területileg helyi lakosok, de nem a körzeti iskola tanulói, hanem más távolabb eső intézményé.

Korosztály szerinti megoszlásuk (helyi adatok): kishittanosok (36%), elsőáldozó (26%), haladó csoport (16%), nagyhittanosok (16%), ifjúsági csoport (6%) – (lásd kördiagram)

5/b Hitoktatáson való részvétel indíttatása

– vagyis miért jár hittanórára?

1. Családjában az Egyházhoz tartozás fontos érték, 17% - (rendszeres templomba járók).
2. A szülők hittani tájékozottságra szeretnék gyermeküket taníttatni 36% - (szülők érintőleges hittani ismeretekkel rendelkeznek, templomba alkalmanként járnak).
3. A szülők érzelmi biztonságot keresnek gyerekeiknek (főleg válófélben lévők), ezért hitoktatásra íratják be gyerekeiket (a szülők egyáltalán nem, vagy minimálisan kötődnek az egyházhoz).
4. A nagyszülők szorgalmazzák a hitoktatásban való részvételt 11%
5. A gyermek mutat érdeklődést hittani kérdések iránt, a szülők beleegyeznek „kíváncsiságába” 36%
6. A szülők akarata ellené hittanórára „belógó” gyerekek.

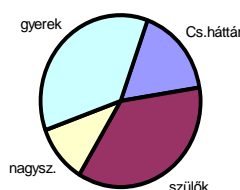
Családi háttere (szülők, nagyszülők) indítja hittanra 17 %, szülők 36%, nagyszülők 11%, kizárólag a gyerek mutat érdeklődést 36%. - kördiagram

Rendszeresen templomba jár 17 %, Alkalmanként (havonta, 6 hetente) 22 %, évente 2x,3x: 36 %, soha 25%. – kördiagram

Korosztály szerint

Indíttatás

Templomba járás

Nincs felmérési adatom abból a szempontból, hogy hány gyermeket „küldenek” érzelmi biztonság reményében a szülők hittanórára, de több beszélgetés, erre utaló szülői és pedagógusi hozzászólás („azt hiszem most jót tenne a kis lelkének”) megerősít abban a meglátásomban, hogy igen jelentős az ilyen jellegű meglátást vallók aránya a hitoktatásról. Természetesen ezt nem negatívumként szeretném feltüntetni, sőt az Istenbe vetett bizalom, a hit erejének megnyilvánulását fejezi ki.

A szülők akarata ellenére hittanóra járó gyerekek százalékát sem tüntettem fel adatként, de ez a hozzáállás valóságosan tapasztalható, mely hozzávetőleg 5 %-ot jelent.

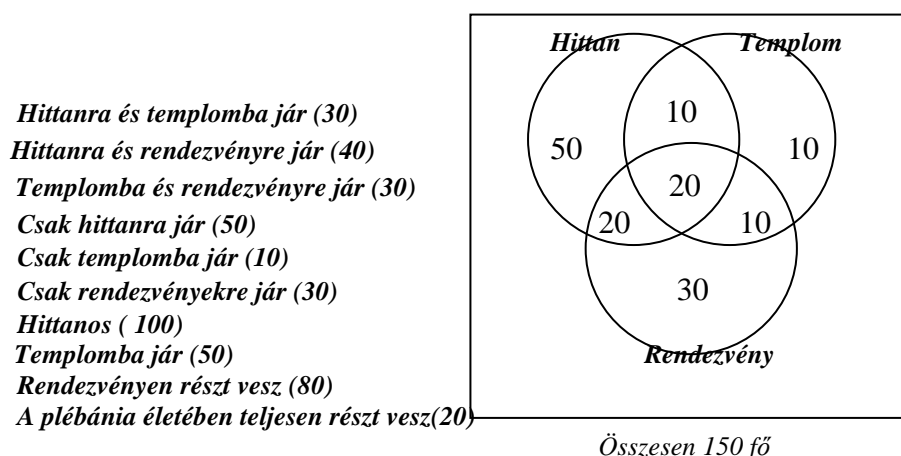
5/c A plébánia kapcsolata a hitoktatási körbe nem tartozó gyerekekkel és fiatalokkal

Ezeknek a gyerekeknek többsége óvodás korú, vagy egyházi iskola diákja.

Vannak gyerekek, fiatalok kik a szülői háttér indíttatására templomba járnak családjukkal, de a délutáni hittanórákon egyéb elfoglaltságok miatt (edzés, zeneóra, szakkör, stb.) nem vesznek részt. Abba a körbe is igen sok gyerek tartozik, kik minden plébániai rendezvényen (táborozáson, közösségi napon) tevékenyen részt vesznek – sőt, igen szívesen segítséget nyújtanak - de se hittanóra, se templomba nem járnak. *(Diagrammon ábrázolva)*

A diagrammot elemezve is megláthatjuk a mindennapokban megjelenő hatékonyság alacsony szintjét, hiszen a hittanosok felét sem tudjuk a templomba vinni, és a rendezvények (közösségi nap, tábor) eseményeiből is jórészüik kimarad. Persze kicsit szkeptikus megjegyzés ez, de a valóságnak is elbizonytalanító hatása van, mert mintha a mag köves talajra hullana. De reméljük egyszer kihajt, és termést hoz – ezért keressük az életerő termékeny talaját (aggódással, élő hittel, pótolhatatlan szeretettel).

A plébánia kapcsolatai gyerekekkel, fiatalokkal

5/d Jelenségek a hitoktatás körül

1. Több éves megfigyelt tendencia, hogy az elsőáldozásra igen nagyszámban jelentkeznek a gyerekek, azonban az elsőáldozást követően hitoktatáson, templomlátogatáson való részvételük igen csekély lesz. Majd a 4 évente esedékes bérházi hitoktatásra ismét nagyszámú jelentkező „kerül elő a hajdani elsőáldozók köréből”.
2. Biztató jelenségként mutatkozik, az elsőáldozást követően a hitoktatásból „eltűnt gyerekek” némi önállóság útjára lépve (6., 7. osztályos kor körül) alkalmankénti jelleggel templomi hittanórákon, egyházi ünnepeken részt vesznek, de van aki újra teljes mértékben bekapcsolódik.
3. Egy átlagos általános iskolai osztályban 25 diák közül 3-mal rendszeres magatartási problémák vannak. A hitoktatást tekintve ugyanez az arány 15-ből 3, vagyis közel kétszer annyi magatartási feszültségeket hordozó, zavaros családi körülmények között élő diák vesz részt a hittanórákon, mint az iskolai osztályokban. Ez főképp jellemző az általános iskola alsó tagozatán (1., 2. osztály) és meglepő módon a bérházi korosztályban (középiskolások körében).

A mindennapok fűszere:

A napközis tanító nénivel való beszélgetés közben mellém szalad egy másodikos kisfiú. Az ilyen kissrácokat szokták „hét ördög” címszóval jellemezni. De lám még ma is bíznak a pedagógusok a hitoktatás nevelői hatásában: „Jó lenne, ha őt is elvinnéd magaddal a hittanórára, jót tenne neki.”

Intőgyártók! A bérházi hittanóráján kiderült itt „fenegyerekek” ülnek. Már két éve járt ugyanaz a társaság heti másfél órában hittanórára. Az iskolai év vége felé a templom teraszának lépcsőjén üldögéltek a fiúk. Többen beszélgettünk együtt. Szóba jött a nyár. A nyári hittanos táborról beszéltem nekik, remélve eljönnek. Őt fiú arcán, akik három különböző iskolába járták (csak a hittanról ismerték egymást), szomorkodó vonások jelentek meg. Az egyikőjük megszólalt: „Igazgatói intőt kaptam, nem engednek sehova.” Szóhoz sem jutottam, mert a másik folytatta: „Engem lehet, hogy el is küldenek a suliból.” A megdöbbenő vallomásokhoz még három fiú csatlakozott, hasonló, jónak nem éppen mondható hírekkel. Először nem akartam hinni nekik, azt hittem „ugratnak”, de kiderült mindez valóság. Két éve voltunk együtt minden héten, soha nem kellett rájuk szólnom, nem voltak rossz megjegyzéseik (sőt!), társaikat sose bántották. Kiderült azért nem mondták addig, mert „ciki” lett volna. Megkértem a szüleiket engedjék el őket a hittanos táborba. Többször rákérdeztek: biztos, hogy ezt szeretném? Az évszázó előtt behívott az egyik iskola igazgatója, elmondta, hogy azt hallotta táborozni akarom vinni iskolájának több bajkeverő diákját. Elhatározásom mérlegelésére hívta fel figyelmemet. Az elhangzottak után bevallom kis szorongással, de elindultunk mindannyian a táborba. A srácok a táborban épp olyan rendesek voltak, mint előtte évközben a hittanórákon.

A hitoktatáson az átlagnál magasabb (kétszerese) a közösségileg kizárt, nehezen alkalmazkodó, kiegyensúlyozatlan gyerekek száma. Határozott igényük problémáik megbeszélése, sérelmeik feletti igazságkeresés, de bizony sokszor a legnagyobb örömeik,

hogy valaki meghallgatja őket. Fontos továbbá számukra az osztálybeli nézeteltérések, mások és önmaguk viselkedésének elemzése.

A mindennapok fűszere - Hittanosok kérdései, gondjai (szemelvény):

Miért közösitnek ki engem a többiek?

Igazságtalan volt, hogy megbüntettek...

Segítesz nekem megtalálni, hogy én miben vagyok igazán jó?

Hiába kérem anyukámat, nem visz el a templomba.

Apukám azt mondta, minden nap vesz nekem chips-et, he nem akarok elsőáldozó lenni.

Hetente többször megtörténik, hogy mikor az iskolaudvaron megyek, egy-egy ismeretlen gyerek (nem hittanos!) odaszalad hozzám, elhadarja a neki legfontosabbat („képzeld apukám...”) és szalad tovább. Nem vár választ, véleményt. Lehet, hogy nincs akinek elmondja?

Hárman állunk a hittanóra végén az osztályterem ajtajában – Eszter, aki „belógott” hittanórára, a most érkezett, számomra ismeretlen anyuka, és én.

Eszter lelkesen fogadja anyukáját: „Anyu, hittanórán voltam!”

Anyuka mosolygással kísért válasz-kérdése: „Hogyhogy itt vagy?”

- „Csak úgy bejöttem. Anyu járhatok?”
- „Akarsz járni?”
- „Igen.”
- „Ha akarsz, járhat.”

Anyuka felém fordul, és megkérdezi mennyit kell fizetni a hittanóráért. Elmondom neki, hogy nincs részvételi óradíj, mert pedagógusi fizetésem van, melyet az állam a püspökségen keresztül finanszíroz. Örömet fejezi ki, és rövid beszélgetés (mely a gyerek pozitív meglátásából szól – „szép kislány, figyel, jószándékú...”) után elválunk.

„Eszterek” sorsa:

1. Rendszeres hittanórára járó lesz, szüleit néha eltudja hozni a templomba
2. Rendszeres hittanórára járó lesz, templomban sohase jön.
3. Néha–néha betéved hittanórára
4. A következő hittanóra elején bánatos arccal áll meg előttem, és azt mondja „Anyukám (vagy apukám) nem engedi, azt mondja sokat kell tanulnom.”
5. Köszön az iskolaudvaron, hittanórára nem jön. Beszélget velem, de hittannal kapcsolatos kérdésekre lehajtott fejjel a vállát vonogatja.

A felsorolt esetek közül mindegyik előfordul, a legtöbbször a 2. és a 4. helyen említett fordul elő.

A hitoktatási csoportok vizsgálatánál meg kell állapítanunk, hogy a hátrányos helyzetű illetve veszélyeztetett gyerekek aránya az iskolai jellemzőknél magasabb arányú, hozzávetőleg egyharmad arányú. Ennek valószínűségi oka az érzelmi biztonság, a lelki kiegyensúlyozottság keresése mind szülői, mind gyermeki részről. A szociális segítség és a hitoktatáson való részvétel között egyenes arányú kapcsolat egyáltalán nem mutatható ki, tehát a plébániai szociális segítség elnyerése érdekében hitoktatásban részvevő gyerek nincs.